

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2

«Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα: Ο Υἱὸς τοῦ Θεοῦ γίνεται Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου

1. Η ενανθρώπιση του Θεού και η σωτηρία του κόσμου

1.1. Η ἔλευση τοῦ Θεοῦ στον κόσμο: «Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν»

Ο λόγος της ενανθρώπισης ήταν η σωτηρία του κόσμου και του ανθρώπου. Καθώς ο κόσμος δημιουργήθηκε εκ του μη ὄντος και δεν είναι αιώσιος, η επιστροφή του στο *μη ὄν* υφίσταται πάντοτε ως απειλή για την ύπαρξή του. Η μόνη δυνατότητα για να ξεπεραστεί η απειλή αυτή είναι η σύνδεση του κτιστού με τον άκτιστο Θεό. Ο άνθρωπος, μόνος από την άλογη αλλά και τη λογική κτίση, είχε το προνόμιο και την αποστολή να ενώσει το κτιστό με το άκτιστο. Όμως αυτός, με την αρνητική άσκηση της ελευθερίας του, διέκοψε τη σχέση με τον άκτιστο Θεό, εισάγοντας έτσι στη ζωή του κόσμου την απειλή της τρεπτότητας, της φθοράς και του θανάτου.

Έτσι, χρειαζόταν η άμεση επέμβαση του ακτίστου, η οποία θα προϋπέθετε και την ελεύθερη συγκατάθεση του κτιστού, καθόσον το πρόβλημα της φθοράς και του θανάτου δεν είναι ηθικό αλλά αφορά κατεξοχήν στον τρόπο ύπαρξης των ὄντων. Μόνο με την ελεύθερη συνεργασία του ανθρώπου θα ήταν δυνατό να συνδεθεί και πάλι το κτιστό με τη ζωή του ακτίστου. Σε ένα κλίμα εντελώς διαφορετικό από τις δικανικές* θεωρίες της δυτικής θεολογίας που τοποθετούν την αιτία της ενανθρώπισης σε ηθικά, ψυχολογικά ή νομικά περιγράμματα, η πατερική θεολογία διέκρινε στο «ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον καὶ ἀγγέλους ἄγνωστον μυστήριον» της ενανθρώπισης του Λόγου την έκφραση αγάπης και ελευθερίας του Τριαδικού Θεού.

1.2. Η σάρκωση του Υιού και Λόγου «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου»

Η ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου είναι η υπέρτατη έκφραση της συγκατάβασης, φιλάνθρωπης οικονομίας και αγάπης του Θεού προς την ανθρωπότητα, η οποία εκδηλώνεται Τριαδικά. Ο Πατήρ ευδοκεί την ενανθρώπιση, ο Υιός εισέρχεται στην κτιστή και πεπερασμένη ανθρωπότητα και το Άγιο Πνεύμα επενεργεί μυστικά τη σύλληψη και γέννηση του Χριστού. Το πλαίσιο της ένσαρκης επιδημίας του Θεού ολοκληρώνεται με την ελεύθερη ανταπόκριση και συγκατάθεση της Παναγίας Θεοτόκου. Θεός και ανθρωπίνος παράγοντας συμβάλλουν αποφασιστικά στην πραγματοποίησή της. Ασφαλώς, η πρωτοβουλία της ενανθρώπισης ανήκε στην ελεύθερη ευδοκία* του Τριαδικού Θεού. Αν, όμως, η ανθρωπότητα δεν συμμετείχε και αυτή ελεύθερα στην εκούσια κένωση* του Υιού, τότε αυτή ή δεν θα συνέβαινε ή θα ήταν οπωσδήποτε αναγκαστική. Ο όρος της ελεύθερης αυτής διαδικασίας εκπληρώνεται στο πρόσωπο της Θεοτόκου Μαρίας, η οποία ανταποκρίνεται ελεύθερα στη θεία θέληση.

Η προσωπική εγκατοίκηση του Υιού και Λόγου στα όρια του κτιστού είναι έργο του Αγίου Πνεύματος. Τόσο το άνοιγμα της κτιστής ύπαρξης στο άκτιστο όσο και η ένωσή της με τη θεότητα, συνιστούν το μυστήριο της επενέργειας του Αγίου Πνεύματος. Όμως, για να είναι δυνατή μια τέτοια ένωση, χρειαζόταν η υπέρβαση των φυσικών νόμων που καθορίζουν τον βιολογικό κύκλο της ανθρώπινης ζωής και τον εγκλωβίζουν στη φθορά και στον θάνατο. Τούτο κατορθώνεται με την παρθενική σύλληψη του Χριστού, την οποία ενήργησε το Άγιο Πνεύμα.

Μια μυστική αμοιβαιότητα και περιχώρηση συνδέει τον Χριστό με το Άγιο Πνεύμα. Ο Ιησούς Χριστός αναδεικνύεται ο κατεξοχήν Πνευματοφόρος, ο *κεχρισμένος* του Αγίου Πνεύματος. Σε Αυτόν αναπαύεται το πλήρωμα των ενεργειών και των χαρίτων του Αγίου Πνεύματος. Το Άγιο Πνεύμα μαρτυρεί τον Χριστό ως Θεό σε όλα τα στάδια της επίγειας οικονομίας του και, αμοιβαία, ο Χριστός αποκαλύπτει τη θεότητα και ομοτιμία του Αγίου Πνεύματος. Διά του Αγίου Πνεύματος, η ανθρώπινη φύση του Χριστού γίνεται στην Εκκλησία πηγή ακένωτη των ενεργειών της Αγίας Τριάδος προς σύμπασα την ανθρωπότητα και την κτίση. Διά του Αγίου Πνεύματος ο Χριστός αναλαμβάνει το Σώμα της Εκκλησίας, όπου ενσωματώνει ελεύθερα και ενοποιεί χαρισματικά κάθε ανθρώπινη ύπαρξη.

1.3. Ενανθρώπιση και θέωση

Η ενανθρώπιση υπήρξε ο πρωταρχικός σκοπός του Θεού στην πράξη της δημιουργίας. Το ανθρώπινο γένος, «καὶ πρὸ τοῦ θανάτου θνητὸν ὡς ἐκ ρίζης τοιαύτης», είχε ανάγκη την ένωση με το Αρχέτυπο. Η ιστορία της θείας Οικονομίας, επομένως, δεν εγκλωβίζεται μονοσήμαντα στο σχήμα «πτώση-απολύτρωση», αλλά εκτείνεται από τη δημιουργία μέχρι τα έσχατα. Γι' αυτό ακριβώς και η εν Χριστώ σωτηρία δεν συνδέεται απλά με την απεμπλοκή από το προπατορικό αμάρτημα, αλλά κυρίως με την πραγμάτωση του αρχικού σκοπού που ήταν η ένωση κτιστού και ακτίστου. Ο θεολογικός ορίζοντας της πατερικής ανθρωπολογίας κινείται σε μια εσχατολογική προοπτική. Σκοπός και κατάληξη της δημιουργίας ολόκληρης είναι η κοινωνία με τον Θεό, ενώ αρχέτυπο του ανθρώπου είναι ο ένσαρκος Λόγος, προς τον οποίο τείνει εξαρχής η ανθρωπότητα. Στην πρόνοια του Δημιουργού Θεού υπάρχει το εσχατολογικό τέλος των όντων, που είναι η αγαπητική κοινωνία και η ένωση με τον ίδιο μέσω του Χριστού. Έτσι, η ενσάρκωση αποσυνδέεται από το προπατορικό αμάρτημα και από το κλειστό διάνυσμα μεταξύ πτώσης και απολύτρωσης. Η προοπτική αυτή θα αναπτυχθεί σε βάθος στη θεολογία των *λόγων των όντων** του αγίου Μαξίμου του Ομολογητή. Η δημιουργία και η ιστορία των όντων κινείται και εξελίσσεται προς ένα τέλος, το οποίο συνίσταται στην πλήρη κοινωνία και αμετάπτωτη σχέση των κτιστών με τον άκτιστο Θεό.

2. Η διδασκαλία της Εκκλησίας για τον Ιησού Χριστό

2.1. Το δόγμα της Χαλκηδόνας: Τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος

Ο θεολογικός αγώνας της αρχαίας Εκκλησίας εναντίον των αιρέσεων, ο οποίος είχε στο επίκεντρό του το πρόσωπο του Χριστού, οριοθέτησε δογματικά την εν Χριστώ πίστη και εμπειρία της. Για τον Νεστόριο ο Ιησούς δεν ήταν Θεός αλλά θεοφόρος, αφού οι δύο φύσεις του Χριστού ήταν πλήρως διακεκριμένες. Η Παναγία υπήρξε απλώς *Χριστοτόκος* ως *ανθρωποτόκος* και όχι Θεοτόκος, αφού γέννησε έναν άνθρωπο, στον οποίο κατόπιν ενοίκησε ο Θεός Λόγος. Ο Μονοφυσιτισμός του Ευτυχούς, αντίθετα από τον Νεστόριο, πρέσβευε ότι η ανθρώπινη φύση του Χριστού απορροφήθηκε πλήρως από τη θεϊκή. Στη συνέχεια, ο Μονοθελητισμός, ενώ δεχόταν τις δύο φύσεις του Χριστού, αναγνώριζε μονάχα μία θέληση και μία ενέργεια στον Χριστό.

Η πατερική σκέψη ανέπτυξε τη θεολογία της με βάση τη βιβλική και εκκλησιαστική παράδοση. Η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος απέρριψε τον Νεστοριανισμό και δογματίσκει ότι η Παναγία μπορεί να ονομάζεται *Θεοτόκος*. Η χριστολογία του Μεγάλου Αθανασίου αναπτύσσεται από τους κατοπινούς Πατέρες, όπως ο Κύριλλος Αλεξανδρείας, του οποίου η θεολογία θα αποτελέσει τη βάση της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου, η οποία αντιμετώπισε τον Μονοφυσιτισμό του Ευτυχίου. Στην ίδια γραμμή αντιμετώπιστηκε διεξοδικά η νέα χριστολογική αίρεση του Μονοθελητισμού από τη θεολογία του αγίου Μαξίμου και την ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδο. Τέλος με την εικονομαχική έριδα, η οποία ανεφάνη ως τελευταία αναλαμπή του χριστολογικού Μονοφυσιτισμού και της υποτίμησης του υλικού στοιχείου, κλείνει ο χριστολογικός αυτός κύκλος, βρίσκοντας στο έργο του αγίου Ιωάννη Δαμασκηνού και στην Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδο την έξοχη ανατομία της προηγούμενης χριστολογικής διδασκαλίας, αλλά και την υπεράσπιση της θεολογίας των εικόνων.

Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Χριστολογία, στο πρόσωπο του ενανθρωπήσαντος Υιού η θεία φύση ενώθηκε με την ανθρώπινη. Κάθε ιδίωμα* και κάθε ενέργεια της ανθρώπινης ύπαρξης προσλήφθηκε από τον Χριστό. Τίποτε το ανθρώπινο (όπως ο νους, η έλλογη ψυχή ή το θέλημα) δεν έμεινε έξω από αυτή την ένωση. Ωστόσο, η ανθρωπότητα του Χριστού είναι ελεύθερη από κάθε φυσική και βιολογική αναγκαιότητα, καθώς γεννάται, υπερβαίνοντας τις βιολογικές δεσμεύσεις της κτιστής φύσης. Αλλά και ο άκτιστος Θεός με την ενανθρώπησή του υπερβαίνει τα όρια του ακτίστου και αρχίζει να υπάρχει με τον τρόπο του κτιστού. Μέσα από τη διπλή αυτή υπέρβαση, αλλά και την *αντίδοση** των ενεργειών και των ιδιωμάτων των δύο φύσεων, φανερώνεται η αλήθεια για τον Θεάνθρωπο Χριστό. Στο πρόσωπό του το κτιστό και το άκτιστο ενώθηκαν με έναν τρόπο που δεν επιδέχεται διαίρεση («άδιαιρέτως»), δίχως όμως να χαθεί η ιδιαίτερη και ξεχωριστή ταυτότητά τους («άσυγχύτως»).

Ταυτόχρονα, ο Χριστός ενσαρκώνει την ελεύθερη ένωση κτιστού και ακτίστου ως υπέρβαση του θανάτου. Η εκκλησιολογική εμπειρία του χριστολογικού δόγματος της Χαλκηδόνας βιώνεται ως ένας νέος τρόπος υπάρξεως του ανθρώπου. Η Εκκλησία στην ευχαριστιακή της συγκρότηση αποκαλύπτει το χριστολογικό παράδοξο της τέλειας ένωσης κτιστού και ακτίστου, δίχως να καταργείται η ιδιαιτερότητά τους. Η εμπειρία αυτή της Εκκλησίας υλοποιεί το υπαρξιακό και σωτηριολογικό περιεχόμενο της χριστολογίας. Στην Εκκλησία αποκτούμε μια νέα υπόσταση, έναν καινούριο τρόπο υπάρξεως, που πηγάζει από τη σχέση μας με τον Χριστό. Το ανθρώπινο πρόσωπο μπορεί να βιώσει το χριστολογικό δόγμα στη λειτουργική εμπειρία της Εκκλησίας ως αγάπη και ελευθερία, ως ένωση με τον Χριστό «άδιαιρέτως και άσυγχύτως».

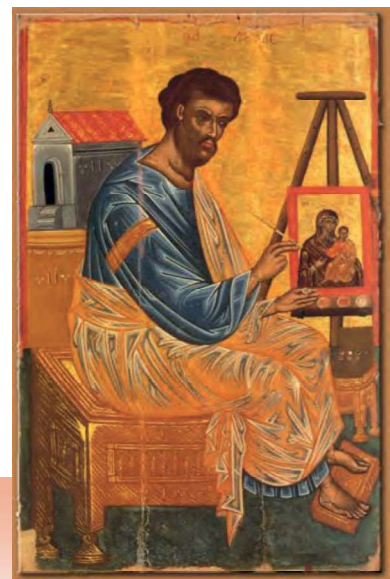
2.2. Η συμβολή της Θεοτόκου στο μυστήριο της ενανθρώπισης και η τιμή της Εκκλησίας προς το πρόσωπό της

Η εκλογή της Θεοτόκου βρίσκεται ουσιαστικά στο τέρμα μιας μακράς βιβλικής διήγησης που περιστρέφεται γύρω από το γενεαλογικό της δένδρο, με αναφορές σε εκλογές και υιοθεσίες που πραγματοποιούνται με τη συγκατάθεση των δικαίων ανθρώπων της Παλαιάς Διαθήκης. Στην πραγματικότητα, το «γένειτό μοι» της Θεοτόκου υπήρξε «αβραμιαίο δικαίωμα», δηλαδή αυτό που υποσχέθηκε ο Θεός στον πατριάρχη Αβραάμ μέσα από την κατάληξη της μακράς προετοιμασίας των δικαίων της Παλαιάς Διαθήκης. Έτσι η συγκατάθεσή της στην ενανθρώπιση του Υιού έγινε πηγή και ρίζα της ελευθερίας του ανθρώπινου γένους. Η Θεομήτωρ υπήρξε η χορηγός της ανθρωπότητας του Χριστού, ο οποίος έζησε ως μέρος του σώματός της. Το μυστήριο της Θεοτόκου είναι αχώριστο από το μυστήριο του Χριστού, γι' αυτό και στην Ορθόδοξη «Θεοτοκολογία» και στη θεομητορική ευλάβεια των πιστών δεν παρατηρείται καμία αυτονόμηση από τη Χριστολογία, όπως αντίθετα συμβαίνει με τη λεγόμενη «Μαριολογία»* της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας.

Η Παναγία με την προσωπική της άσκηση ετοιμάζεται να υποδεχθεί τον Υίο και Λόγο του Θεού. Στην Παρθένο Μαρία φυσικό και γνωμικό θέλημα συμπίπτουν. Ανταποκρίνεται στη θεία κλήση εξ ονόματος ολόκληρου του ανθρωπίνου γένους και στο πρόσωπό της πραγματώνονται οι άπειρες δυνατότητες της ανθρώπινης φύσης. Η Παναγία, μόνη μέσα από όλη τη δημιουργία, κατόρθωσε τον σκοπό για τον οποίο υπάρχει η κτίση: να φθάσει στην πληρέστερη εγγύτητα με τον Θεό, να χωρέσει τον αχώρητο. Ολόκληρη η δημιουργία, πλέον, διά της Θεοτόκου έχει πρόσβαση στο γεγονός του Χριστού.

2.3. Το χριστολογικό δόγμα στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας

Η Εκκλησία υπήρξε εξαρχής μια *λατρεύουσα κοινότητα*, στην οποία ο «κανόνας της προσευχής»* ταυτιζόταν με τον «κανόνα της πίστης»* (lex orandi lex est credendi). Σύμφωνα με τον άγιο Ειρηναίο Λυώνος, «η διδασκαλία μας είναι σύμφωνη με την Ευχαριστία και η Ευχαριστία επικυρώνει τη διδασκαλία». Η λατρεία αποτέλεσε τον τρόπο με τον οποίο η Εκκλησία εξέφρασε τον βαθύτερο εαυτό της και σάρκωσε ευχαριστιακά και ποιητικά την πίστη και τη ζωή της. Ολόκληρη η λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί ένα λειτουργικό σχόλιο του Συμβόλου της Πίστεως, το οποίο τοποθετείται στην καρδιά της ευχαριστιακής σύναξης. Ιδιαίτερα το χριστολογικό δόγμα διαπερνά και διαποτίζει τη λειτουργική και μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας. Όλη η λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας εκφράζει ποιητικά, μελωδικά και βιωματικά το γεγονός του Χριστού, προσλαμβάνοντας τη θεολογία των Πατέρων και μεταποιώντας την σε ρέουσα ποιητική δοξολογία. Κάθε φορά που μεγάλες αιρέσεις αμφισβητούσαν την πίστη της Εκκλησίας, κορυφαίοι Πατέρες την υποστήριζαν συγγράφοντας θεολογικά κείμενα, σπουδαίοι υμνογράφοι την απέδιδαν με ποιητικό και δοξολογικό τρόπο, ενώ γνωστοί και άγνωστοι καλλιτέχνες την εξέφραζαν ευλαβικά με την εικονογραφία, τη ναοδομία και τις άλλες εκκλησιαστικές τέχνες. Η Εκκλησία χωρίς φόβο προσέλαβε ποικίλα πολιτισμικά στοιχεία και διαμόρφωσε ένα δικό της σύστημα λατρείας και έκφρασης αλλά και έναν ολόκληρο πολιτισμό, τον Ορθόδοξο πολιτισμό. Η ακτινοβολία του βυζαντινού πολιτισμού επιβίωσε και μετά την πάροδο των δέκα αιώνων του βίου του, και επέδρασε ευεργετικά σε πολλούς λαούς και πολιτισμούς μέχρι την εποχή μας.

Πηγές - Κείμενα

Ησαΐας 7, 14

Γι' αυτό ο ίδιος ο Κύριος θα σας δώσει ένα σημείο: η παρθένος θα συλλάβει και θα γεννήσει γιο, ο οποίος θα ονομαστεί "Εμμανουήλ".

Ψαλμός 8, 5-7

Τι είν' ο άνθρωπος, ώστε να νοιάζεσαι γι' αυτόν, ο κάθε άνθρωπος, ώστε να τον φροντίζεις; Λίγο πιο κάτω απ' τους αγγέλους τον κατέταξες, με δόξα τον στεφάνωσες και με τιμή κυρίαρχο τον έβαλες σ' ό,τι τα χέρια σου δημιούργησαν, τα πάντα υπέταξες κάτω απ' την εξουσία του.

Κατά Λουκάν 1, 26-33

Τον έκτο μήνα της εγκυμοσύνης της Ελισάβετ, ο Θεός έστειλε τον άγγελο Γαβριήλ στην πόλη της Γαλιλαίας Ναζαρέτ σε μια παρθένο, που ήταν αρραβωνιασμένη με κάποιον που λεγόταν Ιωσήφ και προερχόταν από τη γενιά του Δαβίδ. Η παρθένος λεγόταν Μαριάμ. [...] Ο άγγελος της είπε: «Μη φοβάσαι, Μαριάμ, ο Θεός σου έδωσε τη χάρη του· θα μείνεις έγκυος, θα γεννήσεις γιο και θα τον ονομάσεις Ιησού. Αυτός θα γίνει μέγας και θα ονομαστεί Υιός του Υψίστου. Σ' αυτόν θα δώσει ο Κύριος ο Θεός τον θρόνο του Δαβίδ, του προπάτορά του. Θα βασιλέψει για πάντα στους απογόνους του Ιακώβ και η βασιλεία του δεν θα έχει τέλος».

Κατά Ματθαίον 16, 13-16

Όταν ήρθε ο Ιησούς στα μέρη της Καισάρειας του Φιλίππου, ρώτησε τους μαθητές του: «Ποιος λένε οι άνθρωποι πως είναι ο Υιός του Ανθρώπου;». Αυτοί απάντησαν: «Άλλοι λένε πως είναι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, άλλοι ο Ηλίας, άλλοι ο Ιερεμίας ή ένας από τους προφήτες». «Εσείς, ποιος λέτε πως είμαι;», τους λέει. Ο Σίμων Πέτρος απάντησε: «Εσύ είσαι ο Μεσσίας, ο Υιός του αληθινού Θεού».

Α' Ιωάννου 2, 22-23

Ποιος είναι ο ψεύτης; Δεν είναι αυτός που αρνείται πως ο άνθρωπος Ιησούς είναι ο Χριστός; Αυτός είναι ο αντίχριστος. Αυτός αρνείται συγχρόνως και τον Πατέρα και τον Υιό.

Κατά Ιωάννην 1, 1-3· 3, 14

Απ' όλα πριν υπήρχε ο Λόγος κι ο Λόγος ήταν με τον Θεό, κι ήταν Θεός ο Λόγος. Απ' την αρχή ήταν αυτός με τον Θεό. Τα πάντα δι' αυτού δημιουργήθηκαν κι απ' όσα έγιναν τίποτα χωρίς αυτόν δεν έγινε. [...] Ο Λόγος έγινε άνθρωπος κι έστησε τη σκηνή του ανάμεσά μας και είδαμε τη θεϊκή του δόξα, τη δόξα που ο μοναχογιός την έχει απ' τον Πατέρα, ήρθε γεμάτος χάρη θεϊκή κι αλήθεια για μας.

Κατά Ιωάννην 8, 42· 8, 46

«Αν ο Θεός ήταν πραγματικά πατέρας σας», τους είπε ο Ιησούς, «θα με αγαπούσατε, επειδή εγώ από τον Θεό εξήλθα κι ήρθα σ' εσάς· εγώ δεν ήρθα από μόνος μου, εκείνος μ' έστειλε. [...] Ποιος από σας μπορεί να αποδείξει πως έκανα κάποια αμαρτία; Αν, λοιπόν, σας λέω την αλήθεια, γιατί δεν με πιστεύετε;».

Κολοσσαείς 2, 9-10

Γιατί μόνο στον Χριστό κατοικεί σωματικά όλη η θεότητα. Μόνο αυτός μπορεί να μας δώσει την πληρότητα της ζωής, αυτός που είναι κύριος κάθε αρχής και εξουσίας.

Α' Τιμόθεον 2, 5-6

Γιατί ένας είναι ο Θεός κι ένας ο μεσίτης μεταξύ Θεού και ανθρώπων, ο άνθρωπος Ιησούς Χριστός, που πρόσφερε τη ζωή του λύτρο για χάρη όλων.

Α' Τιμόθεον 3, 16

Όπως ομολογούμε, είναι μεγάλο το μυστήριο της πίστεως που μας αποκαλύφθηκε: Ο Θεός φανερώθηκε ως άνθρωπος, το Πνεύμα απέδειξε ποιος ήταν· φανερώθηκε στους αγγέλους, κηρύχθηκε στα έθνη, τον πίστεψε ο κόσμος, αναλήφθηκε με δόξα.

Α' Ιωάννου 5, 11-12

Ο Θεός μάς χάρισε την αιώνια ζωή, κι αυτή η ζωή υπάρχει στην κοινωνία με τον Υιό του. Όποιος έχει τον Υιό, αυτός μόνο έχει τη ζωή· όποιος δεν έχει τον Υιό του Θεού, αυτός δεν έχει ούτε τη ζωή.

**Μέγας Αθανάσιος,
Περί της ενανθρωπήσεως του Λόγου**

Διότι αυτός έγινε άνθρωπος, για να γίνουμε εμείς θεοί. Και αυτός φανερώθηκε με σώμα, για να έχουμε εμείς ορθή αντίληψη για τον άορατο Πατέρα. Και αυτός υπέμεινε την ατίμωση εκ μέρους των ανθρώπων, για να κληρονομήσουμε εμείς την αθανασία.

**Κύριλλος Αλεξανδρείας,
Επιστολή Δ', Προς Νεστόριον β'**

Σάρκα εμψυχωμένη με ψυχή λογική ένωσε καθ' υπόσταση ο Λόγος με τον εαυτό του και έγινε άνθρωπος με άφραστο και ακατάληπτο τρόπο. Όχι μόνο κατά θέληση ή ευδοκία και ούτε προσλαμβάνοντας μονάχα πρόσωπο. Διαφορετικές είναι οι φύσεις που ενώθηκαν σε αληθινή ενότητα. Και ένας εκ δύο φύσεων είναι ο Χριστός και Υιός.

Κύριλλος Αλεξανδρείας, Λόγος κατά των μη βουλομένων ομολογείν Θεοτόκον την Αγίαν Παρθένον Θ'

Και εάν χρίστηκε μετά την ένωση (των δύο φύσεων) και την ένωση δεν θέλουν να λένε ότι έγινε πριν γεννηθεί από την Παρθένο, τότε ούτε Χριστοτόκος θα ομολογηθεί η Παρθένος από αυτούς. Γιατί, εάν είναι Χριστοτόκος, οπωσδήποτε είναι και Θεοτόκος, εάν όμως δεν είναι Θεοτόκος, δεν είναι ούτε Χριστοτόκος.

**Γρηγόριος Θεολόγος,
Επιστολή 101, Προς Κληδόνιον**

Γιατί ό,τι δεν προσλαμβάνεται από τον Θεό, παραμένει αθεράπευτο, ενώ όποιο έχει ενωθεί με τον Θεό, αυτό είναι που σώζεται.

**Κύριλλος Αλεξανδρείας,
Επιστολή Α', Προς μοναχούς**

Γιατί αν είναι Θεός ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, πώς δεν είναι Θεοτόκος η αγία Παρθένος που τον γέννησε; [...] Αυτήν την πίστη μάς παρέδωσαν οι Μαθητές (του Χριστού), έστω και αν δεν μνημόνευσαν τη λέξη. [...] Ο πατέρας μας Αθανάσιος της Εκκλησίας των Αλεξανδρέων [...] παντού αποκαλεί Θεοτόκο την αγία Παρθένο.

**Έκθεσις πίστεως των Διαλλαγών
[Κύριλλος Αλεξανδρείας]**

Γι' αυτό ακριβώς λοιπόν ομολογούμε τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, τον Υιό του Θεού τον Μονογενή, τέλειο Θεό και τέλειο άνθρωπο εκ ψυχής λογικής και σώματος, που γεννήθηκε προαιώνια εκ του Πατρός κατά την θεότητα και κατά τις έσχατες ημέρες ο ίδιος για μάς και για τη δική μας σωτηρία εκ Μαρίας της Παρθένου κατά την ανθρωπότητα ομοούσιος με τον Πατέρα ο ίδιος κατά τη θεότητα και ομοούσιος με εμάς κατά την ανθρωπότητα. Γιατί έγινε ένωση δύο φύσεων για έναν Χριστό, έναν Υιό, για να ομολογούμε ένα Κύριο.

Νικόδημος Αγιορείτης, Εγχειρίδιον Συμβουλευτικόν

Καὶ ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι καὶ αἱ τάξεις τῶν Ἀγγέλων χρειαν εἶχον τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας, ὄχι μόνον ἵνα δι' Αὐτῆς λάβωσι τὴν ἀτρεψίαν· πρὸ γὰρ ταύτης οὐκ εἶχον αὐτὴν κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν θεολόγων, ἀλλ' ἵνα δι' Αὐτῆς καὶ χωρητικώτεροι γένωνται, καὶ τρανοτέρων ἀκολούθως ἀπολαύωσι τῶν θεαρχικῶν ἐλλάμψεων καὶ μυστηρίων. [...] Ἐλαβε σχέσιν νὰ κοινωνηθῇ ὁ Πατὴρ κατ' οὐσίαν μὲ τὸν ὁμοούσιόν Του Υἱὸν καὶ μὲ τὸ Πνεῦμά Του τὸ Ἅγιον· τὸν μὲν ἀπ' αἰῶνος γεννῶν, τὸ δὲ ἐκπορεύων. [...] Ἐλαβε σχέσιν νὰ κοινωνηθῇ καθ' ὑπόστασιν ὁ Υἱὸς μὲ τὴν ἀνθρωπότητα, δι' ἣν σχέσιν προέγνω καὶ προώρισε τὴν μετ' αὐτῆς ἐν χρόνῳ πραγματικὴν ἔνωσιν· ἡ γὰρ ἀνθρωπότης, ἰδίαν μὴ σχοῦσα ὑπόστασιν, τῆς τοῦ Υἱοῦ ὑποστάσεως ἐκοινωνήσεν, ἐν αὐτῇ τὸ εἶναι λαβοῦσα. Ἐλαβε σχέσιν ἀπ' αἰῶνος ὁ Θεὸς (καὶ ἰδιαιτέρως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ ἐξαιρέτως πᾶσα ἢ κοινὴ ἐνέργεια τῆς Μακαρίας Τριάδος ἀνατίθεται), νὰ κοινωνηθῇ κατὰ τὴν ἐνέργειαν μὲ τὰ λοιπὰ κτίσματα, δι' ἣν σχέσιν προέγνω καὶ προώρισε γενέσθαι πάντα τὰ νοητὰ καὶ αἰσθητὰ κτίσματα.

Οἶκος του Ακαθίστου Ὑμνου

Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον ὁ τῶν ὄλων κοσμήτωρ, πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθε, καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡς Θεός, δι' ἡμᾶς ἐφάνη καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος· ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέσας, ὡς Θεὸς ἀκούει· Ἀλληλούϊα.

Ὅρθρος Πατέρων Δ' Οικουμενικῆς Συνόδου, Θεοτοκίο, Εξαποστειλᾶριο

Ἐν δύο ταῖς θελήσεσι, καὶ φύσεσι Πανάμωμε, μιᾷ δὲ τῇ ὑποστάσει, τίκτεις Θεὸν ἀπορρήτως, τὸν δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντα, μέχρι Σταυροῦ θελήματι, καὶ ἡμῖν χαρισάμενον, τὸν τῆς θεότητος πλοῦτον, τῇ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσει.

Αναστάσιμο Θεοτοκίο, Ἦχος πλ. β'

Τίς μὴ μακαρίσει σε, Παναγία Παρθένε; τίς μὴ ἀνυμνήσει σου τὸν ἀλόχευτον τόκον; ὁ γὰρ ἀχρόνως ἐκ Πατρὸς ἐκλάμψας Υἱὸς μονογενής, ὁ αὐτὸς ἐκ σοῦ τῆς Ἀγνῆς προήλθεν, ἀφράστως σαρκωθεὶς, φύσει Θεὸς ὑπάρχων, καὶ φύσει γενόμενος ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς, οὐκ εἰς δυάδα προσώπων τεμνόμενος, ἀλλ' ἐν δυάδι φύσεων, ἀσυγγύτως γνωριζόμενος. Αὐτὸν ἰκέτευε, σεμνὴ Παμμακάριστε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Τροπᾶριο β' Αντιφώνου της Θείας Λειτουργίας

Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἀθάνατος ὑπάρχων καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ τῆς Ἁγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας· σταυρωθεὶς τε, Χριστέ ὁ Θεός, θανάτῳ θάνατον πατήσας, εἰς ὧν τῆς ἁγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενος τῷ Πατρί καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· σῶσον ἡμᾶς.

Ενδεικτικές Δραστηριότητες

1. Νὰ συσχετίσετε στὴν ομάδα σας τὸ ἀρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως γύρω ἀπὸ τὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Λόγου, μὲ τὸν Οἶκο τοῦ Ακαθίστου Ὑμνου «Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον» καὶ μὲ τὸ βιβλικὸ ἀπόσπασμα Τιμ 2, 5-6.
2. Στὸ εκπαιδευτικὸ λογισμικὸ «Φωτόδενδρο» νὰ συμβουλευτεῖτε τὰ μαθησιακὰ αντικείμενα «Χρονογραμμὴ: Ἡ Γ' καὶ Ἡ Δ' Οικουμενικὴ Σύνοδος: Σύγκληση καὶ ἀποφάσεις» (<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-1266>) καὶ «Ἐννοιολογικὸς χάρτης: Ἡ Γ' καὶ Ἡ Δ' Οικουμενικὴ Σύνοδος: Ἀποφάσεις καὶ σημασία» (<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-1146>). Νὰ συσχετίσετε τὰ συμπεράσματά σας μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ κειμένου «Ὅρος τῆς Δ' Οικουμενικῆς Συνόδου».
3. Νὰ ξαναγράψετε μὲ δικά σας λόγια τὸ παραπάνω κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, δημιουργώντας ἕνα νέο σύντομο κείμενον, τὸ ὁποῖο νὰ εμπλουτίσετε καὶ μὲ στοιχεῖα ἀπὸ τὰ παραθέματα τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Μαξίμου Ὁμολογητή.
4. Αξιοποιώντας φράσεις καὶ παραστάσεις ἀπὸ τοὺς 24 Οἶκους τοῦ Ακαθίστου Ὑμνου, νὰ ετοιμάσετε στὴν ομάδα σας μιὰ ἀνάλογη ψηφιακὴ παρουσίαση τοῦ περιεχομένου του.
5. Νὰ εκπονήσετε στὴν ομάδα σας σύντομη συνθετικὴ δημιουργικὴ ἐργασία μὲ θέμα «Τὸ χριστολογικὸ δόγμα στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας». Τὸ τέχνημά σας μπορεῖ νὰ εἶναι πολυτροπικὸ κείμενον, ἀφίσα ἢ ψηφιακὴ παρουσίαση.